

ОДРЖАН НАУЧНИ СКУП У ФОРМИ "ОКРУГЛОГ СТОЛА" НА ТЕМУ: "ИЗАЗОВИ У ОБЛАСТИ ВОДА У УСЛОВИМА КЛИМАТСКИХ И РАЗВОЈНИХ ПРОЦЕСА У СРБИЈИ"

Дана 20. новембра 2024. године у организацији АИНС-а, а на иницијативу и припрему Међуодељенског одбора за заштиту животне средине (МОЗЖС) одржан је научни скуп у форми Округлог стола под називом "Изазови у области вода у условима климатских и развојних процеса у Србији". Ова активност је у складу са једним од програмских циљева деловања АИНС:

"Пружање независне, избалансиране, потпуне и научно засноване саветодавне функције ...надлежним институцијама, у раним фазама изградње националних политика и стратегија које су директно или индиректно повезане са инжењерством и технолошким развојем".

Међуодељенски одбор је сматрао да су дешавања на плану климатолошких и хидролошких процеса већ достигли такав обим који постаје забрињавајући у свим областима живота, привређивања, као и са становишта животне средине. Познато је да је вода највиталнији стратешки природни ресурс и да је суштински најосетљивији елемент националне безбедности. Недостатак воде, недостатак приступа води и загађење воде могу угрозити друштвено-економски развој, сигурност и политичку стабилност. Изазови у управљању водама могу, потенцијално, изазвати спорове и сукобе, а ваљано управљање водама може обезбедити могућности за сарадњу и одрживи развој, потпуно усклађен са окружењем. Због тога је академска заједница АИНС, свесна ризика који климатске промене стављају пред водне ресурсе и њиховог значаја по националну безбедност, закључила да је постало неопходно организовати такав научни скуп компетентнијих експерата који се баве проблематиком вода, који би размотрили најургентније изазове са којима се Србија већ сада среће у разним областима водопривреде, а који ће се повећавати са даљим погоршавањем хидролошких процеса у непосредној будућности.

Геофизички процеси који се одигравају у Србији, а који су студиозно разматрани у складу са обавезама Србије према Париском споразуму да о томе подноси периодичне извештаје, најнеповољније се одржавају у области вода. Могу се издвојити само неки од посебно неповољних утицаја.

- Постоји тренд повећања температура (просечно за 2⁰С до половине века, по најблажем сценарију), али су повећања већа у топлом делу године. Повећава се број тропских дана и дужина трајање топлотних таласа. То се врло неповољно одражава на све видове коришћења вода (снабдевање насеља, хидротехничке мелиорације), али и на животну средину, посебно на водене екосистеме.
- Падавине се мењају на врло неповољан начин: повећавају се зими и у пролеће, али се значајно смањују у летњем, вегетационом делу године (и преко 14% по најблажем сценарију). Зими ће се смањивати снежне падавине и замењивати кишом. што је врло неповољно са гледишта интензитета обнављања подземних вода. И овај феномен је веома неповољан, посебно у области хидротехничких мелиорација, јер захтава сложеније системе за одводњавање и повећану потрошњу воде за наводњавање.
- Просечни протоци се мењају неравномерно по територији Србије. На Дунаву, Сави и Тиси долази до благог повећања (2-4%), али се на домаћим рекама (све три Мораве, Ибар, Тимок) очекују смањења од по неколико процената. Тај процес промена је врло неповољан за све видове коришћења вода, као и са гледишта мера заштите квалитета вода.
- Врло неповољна је промена режима протицаја: повећавају се протицаји у хладном делу године (XI, XII, I, II и III), док се значајно смањују у топлом, вегетационом делу године. Већ у наредној деценији очекује се да ће се највећи дневни протицаји повећати за преко 15%, док ће доћи до смањења најмањих протицаја око 25%, уз тенденцију даљег смањивања и продужавање маловодних периода. Последице су веома озбиљне, посебно у области заштите од великих вода, али и у свим областима коришћења вода и заштите њеног квалитета. Биће неопходни врло сложени системи са акумулацијама, којима се једино може утицати на побољшавање тако неравномерних протока.
- Посебно је неповољна појава смањења интензитета обнављања подземних вода, која се већ увелико учачају и које угрожавају бројне локалне водоводе који се ослањају искључиво на таква изворишта. То смањење је највеће током лета и јесени и биће све неповољније током времена, достижући смањења и преко 60-70%. Тај процес је изузетно неповољан, јер ће многа насеља која су се до сада успешно снабдевала водом из локалних изворишта подземних вода (врела, бунари) морати да се повезују са регионалним системима који се поред локалних изворишта подземних вода ослањају и на акумулације.

Одабране су следеће теме и одрђени известиоци, професори Грађевинског факултета у Београду: 1. Стање водних ресурса и развој водопривредне инфраструктуре (Бранислав Ђорђевић), 2. Заштита од великих вода (Миодраг Јовановић), 3. Снабдевање водом насеља и индустрије (Александар Ђукић), 4. Хидротехничке мелиорације (Милош Станић), 5. Заштита вода од загађивања (Александар Ђукић).

Након дискусије донети су Закључци који се прилажу у наставку, а презентација излагања извештаца стављена је на сајт АИНС. Линк: <http://www.ains.rs/publikacije.php?vise=TRUE&id=533>